

Nr 13.

Warszawa, dn. 22 czerwca 1935 r.

Ogóln. zbioru Nr 634.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych—Prezes Rady Związku inż. **Piotr Drzewiecki**.
Redaktor odpowiedzialny inż. **Maurycy Chorzewski**.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Traugutta 4, tel. 594-26. Adres telegr.: „Metalowcy—Warszawa”.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Komunikat Centralnego Związku. — Świadczenia pracodawcy nieobjęte umową o pracę. — Praktyki dla nauczycieli szkół handlowych. — Ś. p. Feliks Kucharzewski. — Stan przemysłu metalowego w czerwcu 1935 r. — Kronika związkowa. — Komunikaty Wydziału Eksportowego P. Z. P. M. — Urlopy robotnicze. — Rozwiązanie umowy o pracę z pracownikiem umysłowym w okresie próbnym. — Kronika. — Ceny.

KOMUNIKAT CENTRALNEGO ZWIĄZKU

Centralny Związek Przemysłu Polskiego rozesłał swoim organizacjom komunikat Nr 1826/E z dn. 28 maja 1935 r. następującej treści.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu wydało okólnik interpretujący Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 21 grudnia r. ub. o oznaczaniu pochodzenia niektórych towarów krajowych w wewnętrznym handlu detalicznym.

Okólnik ten (za Nr. 28-ym), ma następujące brzmienie:

„Wobec stosowania wadliwej interpretacji pojęć „siedziby głównej” i „miejsca fabrykacji” w rozporządzeniach Rady Ministrów o oznaczaniu pochodzenia niektórych towarów krajowych w wewnętrznym handlu detalicznym z dnia 21 grudnia 1927 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 7/1928, poz. 43) i z dn. 24 czerwca 1929 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 50/1929, poz. 409), — Ministerstwo Przemysłu i Handlu wyjaśnia, co następuje:

1) błędna jest interpretacja, polegająca na tem, iż pojęcie „siedziby głównej przedsiębiorstwa” obejmuje nie tylko miejscowość, w jakiej ta siedziba się znajduje, ale i bliższy adres (ulicę i t. d.): przeciwnie, celem wspomnianego rozporządzenia jest ustalenie danymi oznaczeniami pochodzenia krajowego lub zagranicznego danych towarów, to też z tego stanowiska jest zbyt wąskie, by poza miejscowością, w której się znajduje „siedziba przedsiębiorstwa” był podany jeszcze dokładniejszy adres;

2) „miejsce fabrykacji” towaru w kraju również nie polega na dokładnym adresie danej fabryki, lecz sprowadza się do ustalenia w jakiej miejscowości znajduje się fabryka, która pewien towar sprzedawany w handlu detalicznym wyprodukowała; dana norma ma ten cel, ażeby „miejsce fabrykacji” było stwierdzone na towarze i tem samym odbiorca wiedział, czy dany towar został wyprodukowany w kraju, czy zagranicą, a przede wszystkim, by mógł się zorientować, czy towar wyprodukowany był w kraju czy zagranicą niezależnie od tego, iż „siedziba główna przedsiębiorstwa” znajduje się poza granicami Polski“.

ŚWIADCZENIA PRACODAWCY NIEOBJĘTE UMOWĄ O PRACĘ

Poniżej podajemy Orzeczenie Sądu Najwyższego Izby I z dn. 7 października 1932 r. Nr. I. C. 104/32.

Zobowiązanie do wypłacenia wdowie pracownika po jego śmierci zasiłku, jak wszelkie inne zasiłki, przyznawane pracownikom w postaci remuneracji, gratyfikacji, zasiłku urlopowego, trzynastej, czy też świątecznej pensji i t. p., jeżeli nie są objęte umową, względnie nie wynikają ze zwyczaju, z istoty swej stanowią dodatkowe wynagrodzenie pracy.

Motywy Sądu.

Zobowiązanie pracodawcy do wypłacenia wdowie pracownika po śmierci tegoż zasiłku, jak wszelkie inne zasiłki, przyznawane pracownikom w postaci remuneracji, gratyfikacji, zasiłku urlopowego, trzynastej, czy też świątecznej pensji i t. p., jeżeli nie są objęte umową, względnie nie wynikają w odnośnym przypadku ze zwyczaju, z istoty swej stanowią jednak dodatkowe wynagrodzenie pracy, wywołane dążeniem pracodawcy do zwiększenia wydajności pracy pracownika, bądź chęcią wyrażenia szczególnego uznania za pracę, bądź wreszcie chęcią ulżenia ciężkim warunkom pracownika, względnie jego rodziny, wywołanym chorobą, lub śmiercią pracownika;

że tego rodzaju zobowiązania, aczkolwiek zbliżone są do darowizny, nie mogą być poczytane za zobowiązania naturalne, stanowią bowiem, ze względu na ich przyczynę i ścisły związek z umową o pracę, zobowiązanie o charakterze cywilnym (art. 1101, 1103 K. C.), których powstanie następuje z chwilą wyrażenia odnośnej woli pracodawcy;

że przeto w danym przypadku, z chwilą przyznania powódce przez zarząd pozwanej spółki zasiłku, nastąpiło dla powódki uprawnienie do żądania wypłaty przyznanej sumy.

PRAKTYKI DLA NAUCZYCIELI SZKÓŁ HANDLOWYCH

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przesłało w powyższej sprawie Centralnemu Związkowi Przemysłu Polskiego pismo Nr III HG—1593/35 z dnia 21 maja 1935 r. następującej treści.

„Zasadnicze znaczenie dla upracticznienia nauczania w szkołach handlowych posiada kontakt nauczycieli tych szkół z życiem praktycznym.

Z tego względu Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego poleca rocznie szkołom handlowym organizowanie w jaknajszerszym zakresie praktyk wakacyjnych dla nauczycieli.

Z uwagi na to, że zarówno nauczyciele, starający się o praktyki na własną rękę, jak i szkoły handlowe, zabiegające o praktyki dla swych nauczycieli, mogą natrafić na trudności ze strony przedsiębiorstw i instytucyj, Ministerstwo W. R. i O. P. prosi o zalecenie podległym instytucjom względnie organizacjom poczynienia w tym względzie wszelkich ułatwień szkołom handlowym i nauczycielom“.

Centralny Związek podał treść powyższego pisma do wiadomości swoich organizacyj zrzeszonych okólnikiem z d. 3 czerwca 1935 r. Nr 1901/S.

Polski Związek Przemysłowców Metalowych prosi zarządy fabryk związkowych o jaknajprzychylniejsze ustosunkowanie się do życzenia Ministerstwa W. R. i O. P.

Ś. P. FELIKS KUCHARZEWSKI

W d. 12. b. m. zmarł w Warszawie w 86 roku życia Feliks Kucharzewski inżynier niezwykle zasłużony na niwie naukowej i technicznej.

Wykształcenie średnie otrzymał w Warszawie, poczem w r. 1865 wstąpił do Szkoły Głównej na Wydział matematyczny, a po dwóch latach studjów wyjechał do Paryża, gdzie w r. 1872 ukończył Szkołę Dróg i Mostów.

Wykształcenie matematyczne i inżynierskie było podstawą Jego obfitej działalności piśmienniczej, naukowej i technicznej, którą rozpoczął już w r. 1872.

Zamiłowany w studjach bibliograficznych i historycznych, dotyczących rozwoju przemysłu i techniki w Polsce, wzbogacił literaturę polską licznymi pracami, w których uprzytomnił wydatne prace pionierów techniki i przemysłu polskiego.

Już w r. 1874 był członkiem redakcji czasopisma „Przyroda i Przemysł“.

W r. 1878 do 1884 był redaktorem „Przeglądu Technicznego“.

Przez wiele lat (1896 do 1920) brał czynny udział w pracach Komitetu Kasy im. Mianowskiego, której ostatnio, przez lat pięć, był prezesem.

W r. 1898 był jednym z założycieli Stowarzyszenia Techników w Warszawie, gdzie brał czynny udział we wszelkich poczynaniach naukowo technicznych, a w szczególności w pracach nad słownictwem echnicznym.

W licznych odczytach dzielił się swemi pracami w dziedzinie badań nad rozwojem techniki i udziału w niej wybitnych polaków.

W uznaniu Jego prac naukowych dotyczących głównie mechaniki i inżynierji, powołany został na członka Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, na członka korespondenta Akademji Umiejętności w Krakowie i na członka Polskiej Akademji Nauk Technicznych. Politechnika Warszawska nadała Mu tytuł honorowego profesora mechaniki teoretycznej, a Politechnika Lwowska doktora honoris causa.

W r. 1881 powołany został do Komitetu Kanalizacyjnego w Warszawie, gdzie pełnił swe funkcje niezwykle sumiennie przez lat 42.

Prace ś. p. Feliksa Kucharzewskiego odznaczają się niezwykłą sumiennością i ścisłością badań, a pisane poprawnym językiem stanowią znaczny dorobek naukowej literatury polskiej.

Nad otwartym grobem Zmarłego żegnali w imieniu instytucyj w których pracował: prof. Samuel Dickstein, prof. Aleksander Wasiutyński, prof. Karol Lutostański, rektor prof. Edward Warchałowski, inżynier Piotr Drzewiecki i redaktor Franciszek Bąkowski.

P. D.

STAN PRZEMYSŁU METALOWEGO W CZERWCU 1935 ROKU

Na posiedzeniu Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w dniu 13 czerwca r. b. członkowie Rady, reprezentujący różne działy przemysłu metalowego przetwórczego i różne ośrodki przemysłowe Polski, złożyli niżej przytoczone informacje o stanie zatrudnienia i warunkach pracy w fabrykach stowarzyszonych.

W fabrykach budowy parowozów sytuacja jest bez zmiany, zamówienia napływają małe. Eksportu niema. Ratują sytuację drobne zamówienia na wyroby pokrewne, hamulce, wagony motorowe i inne.

W fabrykach budowy wagonów napłynęły niewielkie zamówienia.

Fabryki budowy obrabiarek do metali mają stan zatrudnienia dostateczny. Daje się odczuć brak robotnika wykwalifikowanego. Pewne przedsiębiorstwa dążą do wycofywania zamrożonych w Niemczech kapitałów przez zakupy obrabiarek na tamtejszym rynku. Zjawisko to jest groźne ze względu na konkurencyjność obrabiarek niemieckich.

W Fabrykach budujących aparaty dla cukrowni zamówień na te aparaty niema, gdyż cukrownictwo zaniechało inwestycyj.

Fabryki maszyn i narzędzi rolniczych w Wielkopolsce zupełnie nie pracują z powodu małego zapotrzebowania i dużych ilości na składach maszyn gotowych, które się wyprzedaje. Sytuacja rolnictwa nie doznała poprawy, tak że nawet warsztaty reparacyjne nie są zatrudnione.

Fabryki narzędzi produkują narzędzia pierwszorzędnej jakości, przeważnie ze stali krajowej. Produkcja narzędzi rozwija się poważnie i stale wzrasta. Możliwe jest, że w krótkim czasie import narzędzi stanie się zupełnie zbędny. Bardzo niepokojąca jest wzmożona działalność importerów nie-

mieckich, którzy starają się lokować na rynku polskim narzędzia za każdą cenę.

W odlewniach żeliwa Okręgu Warszawskiego w stosunku do roku ubiegłego stan zatrudnienia wzrósł o 30%.

W odlewniach Okręgu Radomsko - Kieleckiego stan zamówień jest dobry, lecz ceny niskie; szczególnie na odlewy kolejowe, wykonywane poniżej kalkulacji. Odczuwa się konkurencję odlewni hutniczych. Aczkolwiek początek roku był dobry, to obecnie nastąpiło zatrzymanie, prawdopodobnie chwilowe.

Odlewnie innych okręgów notują wzrost zapotrzebowania w stosunku do roku ubiegłego. W dziale odlewów handlowych małe ożywienie zrównoważone jest spadkiem cen, które w wielu wypadkach nie pokrywają kosztów własnych. Brak zamówień na odlewy ciężkie oraz maszynowe z powodu zastoju w tym dziale inwestycji.

Eksport odlewów sanitarnych wobec konkurencyjnych cen Niemiec, Czech i Węgier maleje. Eksport wanien do Palestyny zmniejszył się.

Z powodu ograniczenia działalności kredytowej Funduszu Pracy na cele inwestycyjne związków samorządowych notowany jest w roku bieżącym znaczny spadek zbytu rur żeliwnych do wodociągów i gazowni. Sprzedaż tegoroczna wynosi około 40% zbytu r. ub. za ten sam okres.

Jednym z pierwszorzędnych zagadnień produkcji jest kwestja normalizacji rur.

Fabryki rur stalowych spawanych i bez szwu mają zapotrzebowanie większe, lecz na skutek rozbitcia Syndykatu Międzynarodowego Rur ceny spadły i eksport uległ poważnemu zahamowaniu.

Fabryki narzędzi precyzyjnych notują napływ zamówień w związku z inwestycjami drogowymi. Ze względu na stale rozszerzający się zakres produkcji fabryk narzędzi precyzyjnych, uciekanie się do importu stanie się zbyteczne.

Fabryki opakowań blaszanych stworzyły syndykat, do którego przystąpiły wszystkie duże i prawie wszystkie mniejsze fabryki. Jedna tylko fabryka gdańska znajduje się poza syndykatem, której konkurencja z powodu spadku guldena daje się poważnie odczuwać. Stan zatrudnienia dobry.

W fabrykach konstrukcyjnych stalowych i mostowych, skutkiem doprowadzenia do zawarcia porozumienia fabryk budujących mosty, rozdział zamówień został uregulowany. Zatrudnienie bardzo słabe przy niskich cenach.

W fabrykach kół parowych stan zatrudnienia skutkiem pewnego ożywienia nieco się poprawił.

W fabrykach budowy chłodzi wyczuwa się polepszenie, spowodowane napływem zamówień. Warunki płatności jednak są złe i ceny niskie.

W fabrykach drutu i gwoździ nastąpiło duże ożywienie na skutek ustalenia cen przez nowo utworzony syndykat. Jednak odczuwa się konkurencję fabryk pozasyndykatowych. Organizacja tej branży przyczyniła się do poprawy sytuacji na rynku międzynarodowym.

Fabryki broni i amunicji natrafiają na poważne przeszkody przy eksporcie ze względu na wy-

magania zagranicy wyjątkowo długoletniego kredytu, dochodzącego do 15 lat, którego fabryki krajowe nie mogą udzielać. Żądanie kompensaty też stwarza duże trudności.

W fabryce maszyn do pisanja, jedynej w kraju, produkcja stale wzrasta. Odczuwa się bardzo konkurencję zagraniczną.

Produkcja samochodów rozwija się pomyślnie. Zapotrzebowanie na samochody jest duże i stale wzrasta. Dla uporządkowania produkcji przemysłu samochodowego powołana została do życia przy P. Z. P. M. Grupa Motoryzacyjna.

Fabryki baterji do lamp kieszonkowych i wyrobu igieł gramofonowych powiększają stale obroty; zapotrzebowanie wzrasta.

W fabrykach metali kolorowych sytuacja jest gorsza niż w tym samym okresie roku ubiegłego. Należy się jednak liczyć, że spóźniony sezon budowlany znacznie się ożywi pod wpływem Pożyczki Inwestycyjnej i kredytu, udzielonego przez Bank Polski.

W fabrykach rowerów i części rowerowych wzrastające wciąż zapotrzebowanie jest większe niż produkcja krajowa. Poważne trudności fabrykom krajowym stwarza łatwość omijania cła na części rowerowe przy ich dostawie przez „zieloną granicę”. Odczuwa się brak dokładnej statystyki produkcji.

W fabrykach Okręgu Łódzko-Kaliskiego stan zatrudnienia pozostaje bez zmiany. Od miesiąca jednak odczuwa się pewne osłabienie.

W fabrykach Okręgu Dąbrowskiego stan zatrudnienia bez zmian. W niektórych fabrykach sytuacja uległa poprawie, przyczem fabryki otrzymują znaczną ilość zapytań inwestycyjnych, a wszyscy odbiorcy nalegają na szybki termin dostawy.

Naogół w sprawozdaniach daje się odczuć niewielką poprawę oraz nadzieję na pomyślniejsze ukształtowanie sytuacji w końcowych miesiącach roku.

J. P.

KRONIKA ZWIĄZKOWA

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Członków Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych.

Dnia 13 czerwca r. b. odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie członków P. Z. P. M. Zgromadzenie zagał Prezes Rady i Zarządu p. Piotr Drzewiecki, który we wstępnym przemówieniu oddał hołd ś. p. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, oraz uczcił pamięć Zmarłych: Stanisława Jana Okolskiego i Władysława Luberta. Zgromadzeni oddali hołd Zmarłym przez powstanie.

Na przewodniczącego Zgromadzenia został wybrany przez aklamację p. Piotr Drzewiecki, który zaprosił na asesorów pp. K. Wretowskiego i J. Mirowskiego, a na sekretarza p. E. Ortweina.

Po zatwierdzeniu protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia zabrał głos dyrektor Związku p. inż. A. Dunin, który zaznaczył, że sprawozdanie za rok ubiegły zostało wydrukowane w Nr. 11/12 „Przemysłu Metalowego”. Następnie p. A. Dunin referował bilans, rachunek wpływów i wydatków za 1934 r.

oraz odczytał protokół Komisji Rewizyjnej. Bilans, rachunek wpływów i wydatków oraz protokół Komisji Rewizyjnej zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie bez dyskusji.

W następnym punkcie porządku obrad p. A. Dunin przedstawił sprawę wyboru 12 członków Rady na miejsce ustępujących członków z kadencji 1932 r., jednego członka Rady na miejsce zmarłego z kadencji 1933 r., dwóch członków na miejsce tych, którzy złożyli swoje mandaty z 1933 r., oraz dwóch członków na miejsce wakujące z r. 1934.

Zebrani zaakceptowali przez akklamację zaproponowaną listę kandydatów, wobec czego do Rady zostali wybrani na miejsce ustępujących z kadencji 1932 r. pp.:

Bartelmuss Alfred	Milker Juljusz
Buzek Jerzy	Raczyński Kazimierz
Klarnier Czesław	Słaboszewicz Antoni
Kon Maks	Umiaszowski Henryk
Kręglewski Adam	Wellisz Leopold
Macherski Zdzisław	Wierzejski Witold

z kadencji 1933 r. pp.: Górski Mieczysław
Soroko Mieczysław

z kadencji 1934 r. pp.: Dangel Józef
Dowkont Andrzej
Dębicki Janusz

Do Komisji Rewizyjnej zostali wybrani jednomyślnie pp.: Oldakowski Kazimierz, Pichelski Kazimierz, Stołagiewicz Andrzej, Wretowski Kazimierz i Zieleniewski Jan.

W następnym punkcie porządku obrad w sprawach bieżących p. Dunin złożył krótkie sprawozdanie z działalności Związku za pierwsze 5 miesięcy r. b., oraz zreferował wniosek Zarządu i Rady, dotyczący Wystawy przemysłu metalowego przetwórczego, która ma być urządzona w Warszawie w 1936 r. Za cel przewodni Wystawy przyjęto zobrazowanie dorobku i znaczenia przemysłu metalowego przetwórczego w życiu Państwa. W związku z projektowaną Wystawą został powołany do życia Komitet Organizacyjny, w skład którego wejdą z ramienia Zarządu Związku pp.: Piotr Drzewiecki i Antoni Dunin.

Wobec niezgłoszenia wniosków członków, przewodniczący zamknął Zgromadzenie.

Posiedzenie Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych.

W dniu 13 czerwca r. b. odbyło się posiedzenie Rady P. Z. P. M. Ustalono listę kandydatów do Rady Związku na 1935 r. na miejsce ustępujących z poprzedniej kadencji do zatwierdzenia Walnemu Zgromadzeniu. Zostało odczytane sprawozdanie dyrektora z działalności za czas od 1 lutego do 1 czerwca r. b., oraz stan finansowy na dzień 1 czerwca r. b.

Rozpatrywano wniosek Zarządu Związku w sprawie urzędzenia Wystawy Przemysłu Metalowego Przetwórczego w Warszawie w r. 1936.

W punkcie 5 porządku dziennego członkowie Rady zdali sprawozdanie o stanie przemysłu metalowego tych działów, które reprezentują. Powyższe sprawozdanie jest podane oddzielnie.

Wobec wyczerpania porządku dziennego przewodniczący zamknął posiedzenie.

Przyjęcie nowych członków.

Na posiedzeniu Rady P. Z. P. M. w dniu 13 czerwca r. b. zostały przyjęte w poczet członków Związku następujące fabryki:

1) Państwowe Wytwórnice Uzbrojenia, w skład których wchodzi następujące fabryki Fabryka Karabinów w Warszawie, Fabryka Sprawdzianów w Warszawie, Fabryka Amunicji w Skarżysku i Fabryka Broni w Radomiu.

2) Państwowe Zakłady Inżynierji w Warszawie.

3) Fitznerowska Fabryka Srub i Nitów w Sie-mianowicach Śląskich

4) American Union, Fabryka Pieców w Przemysłu.

5) „Lechja“, Sp. Akc. w Lublinie.

Posiedzenie Zarządu P. Z. P. M.

W dniach 13 oraz 17 czerwca 1935 r. odbyły się posiedzenia Zarządu P. Z. P. M., na których były omawiane sprawy organizacyjne i sprawy wnoszone na posiedzenie Rady Związku.

Posiedzenie Zarządu Oddziału Warszawskiego P. Z. P. M.

W dniu 17 czerwca r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Oddziału Warszawskiego, na którym rozpatrywane były sprawy przygotowania zakładów przemysłowych do obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, sprawy żłobków dla niemowląt w zakładach pracy, oraz sprawy przetargów na dostawy rządowe i wadium.

Grupa Przemysłu Motoryzacyjnego.

Polski Związek Przemysłowców Metalowych, śledząc bacznie wszystkie przejawy życia reprezentowanej przez siebie branży, uznał obecnie za wskazane utworzenie w ramach organizacji związkowej specjalnej Grupy, która poświęci się badaniu i czynnemu poparciu aktualnej dziś sprawy motoryzacji kraju.

Dnia 11 czerwca r. b. odbyło się w Warszawie zebranie organizacyjne tej Grupy, na które przybyło z górą czterdziestu przedstawicieli przedsiębiorstw pracujących w przemyśle motoryzacyjnym.

Po zagajeniu obrad przez p. dyrektora Dunina i objęciu przewodnictwa przez p. inż. Stanisława Surzyckiego, członka Rady P. Z. P. M., inż. Kazimierz Wretowski zreferował sytuację obecną przemysłu motoryzacyjnego i nakreślił plan działania Grupy.

Zebrani uchwalili jednomyślnie wniosek natychmiastowego powołania w ramach P. Z. P. M. Grupy Przemysłu Motoryzacyjnego, do której zgłosiły natychmiastowy akces wszystkie Związkowe fabryki tego działu oraz szereg fabryk, które do tej pory nie należały do Związku.

Bardzo ważną była deklaracja złożona przez prezesa Zrzeszenia Średniego Przemysłu Metalowego Przetwórczego p. dyr. Wiesława Modzelewskiego, który imieniem swojej organizacji zgłosił gremjalny akces do Grupy Przemysłu Motoryzacyjnego.

Po przyjęciu regulaminu Grupy dokonano wyboru władz Grupy w osobach: inż. Stanisław Surzycki — prezes Grupy, inż. dr Adam Kręglewski, dyr. Wiesław Modzelewski, dyr. Tadeusz Neumann, dyr. Artur Steinhagen, inż. Kazimierz Wretowski, inż. Jó-

zef Zaporski — członkowie Zarządu. Jednocześnie upoważniono Zarząd do kooptowania jeszcze 5-ciu członków Zarządu.

Na posiedzeniu konstytucyjnym Zarządu wybrano na wiceprezesów Grupy pp. dyr. Antoniego Krahelewskiego, inż. dr. Adama Kręglewskiego, dyr. Wiesława Modzelewskiego i inż. Kazimierza Wretowskiego, zatwierdzając jednocześnie dyr. Janusza Dębickiego jako zastępcę dyr. Krahelewskiego. Na stanowisko sekretarza Grupy powołano p. Stefana Gruchalę

Posiedzenie Grupy Wytwórni Obrabiarek do Metali.

Dnia 14 czerwca r. b. odbyło się posiedzenie Grupy, na którym omawiane były sprawy warunków dostaw obrabiarek zarówno ogólnych, jak i technicznych. Poza tem rozważano sprawę Wystawy przemysłu metalowego przetwórczego i udział w niej Grup.

Nowy dział produkcji fabryki związkowej.

Zakłady Przemysłowo-Handlowe Wład. Paschal-ski w Warszawie wprowadziły u siebie nowy dział produkcji urządzeń sygnalizacji kolejowej, zabezpieczającej ruch pociągów na drogach żelaznych. W ciągu ostatniego półrocza zakłady te dostarczyły urządzenia sygnalizacyjne poszczególnym dyrekcjom kolejowym polskim.

Fundusz stypendjalny przy P. Z. P. M.

W dniu 8 czerwca 1935 r. odbyło się posiedzenie w sprawie funduszu stypendjalnego im. ś. p.

Bronisława Załęskiego, na którym zostało przyznane stypendjum na 1935 r. studentowi Politechniki Warszawskiej p. Eugenjuszowi Laskowskiemu.

Grupa Producentów Narzędzi w Pociągu-Wystawie

Poniżej podajemy jedno ze zdjęć ilustrujących udział Grupy Producentów Narzędzi P. Z. P. M. w Pociągu-Wystawie.

Jak widać z ilustracji, Grupa wystąpiła tym razem zbiorowo bez rozdzielania eksponatów na poszczególne firmy zrzeszone w Grupie. Uczyniono to dlatego, żeby dać zwiedzającym przegląd krajowej produkcji narzędziowej, co wobec ram imprezy nie dałoby się zrobić przy zindywidualizowaniu stoisk członków Grupy.

Podkreślić należy, że Grupa Producentów Narzędzi zdecydowała się na wzięcie udziału w Pociągu-Wystawie, który objeżdżać będzie dzielnice zachodniej Polski, pomimo że zaledwie w maju Grupa uczestniczyła w sposób imponujący w Targach Poznańskich.

W następnym numerze „Przemysłu Metalowego” podamy zdjęcie stoiska Grupy w Pociągu-Wystawie, które obejmuje pokaz łopat i pił rolniczych.

„Mechanik”.

Rada Związku zaleca Członkom P. Z. P. M. popieranie prenumeratą i ogłoszeniami dwutygodnika „Mechanik”, organu Stowarzyszenia Inżynierów Mechaników Polskich „SIMP”. Czasopismo to jest poświęcone sprawom naukowym, technicznym i gospodarczym polskiego przemysłu maszynowego i tem samem jest najbliższe całemu przemysłowi metalowemu przetwórczemu.

Adres „Mechanika“: Warszawa, ul. Czackiego 3-5, m. 22.

Tel. Redakcji 244-78, tel. Administracji 281-85.

Odczyty w SIMP'ie.

W SIMP'ie odbyło się 6 odczytów. Cztery na temat sytuacji przemysłu narzędziowego w Polsce, które wygłosili pp. inż. K. Wretowski, inż. J. Goleńiewicz, J. Kosman i J. Skrzypiński, oraz dwa na temat sytuacji ogólnej przemysłu metalowego, które wygłosili pp. inż. Piotr Drzewiecki i inż. Antoni Dunin.

KOMUNIKATY WYDZIAŁU EKSPORTOWEGO

P. Z. P. M.

1. Korespondenci w sprawach eksportowych

W celu usprawnienia organizacji handlowej eksportu, śledzenia zapotrzebowań na poszczególnych rynkach świata oraz łatwiejszego i szybszego uzyskiwania wszelkiego rodzaju informacji zagranicznych Wydział Eksportowy P. Z. P. M. wszedł w kontakt z niżej przytoczonymi placówkami i firmami zagranicznymi:

Anglja.

1. Konsulat R. P. w Londynie.
2. Engelmann, Housley & Co. London S. W. 1. 68 Victoria street
3. Polish & British Overseas Corporation Ltd. Moorgate Hall, Moorgate, London E. C. 2.
4. Metaxa Brothers Ltd. London E. C. 3. Mark Lane Station Buildings.

Afryka południowa.

5. Dr. Lobethal, Johannesburg.

Ameryka środkowa.

6. D. Weissman & Co., Guatemala C. A. El Palacio de Muebles 6a Av. sur № 2.

Argentyna i Urugwaj.

7. Arnold Herck, Buenos-Aires, Mocořeta 148.

Australja.

8. Gener. konsul honorowy R. P. Noskowski, Sydney.

Belgja.

9. Konsulat R. P. w Antwerpji.
10. Auguste Schellinck, Gand, 5 Quai du Strop.

Bułgarja.

11. A. B. Oundjian, Silven.
12. Izba Handlowa Polsko-Bułgarska, Sofja.
13. Direction de l'Aéronautique Bulgare, Sofja.
14. Mizrachy Joseph, Sofja, Postfach 231.

Batawja.

15. Delegat Państw. Inst. Eksportowego Dr. Z. Przybylkiewicz, Batavia C., Koningslein W. 4.

Brazylja.

16. Guilherme Honegger, Sao Paulo, Rua Florencio de Abreu 45, Salas 13 15, Caixa Postal 2319.
17. Diamant & Chachamovich, Porto Allegre (Bresil).

Chiny.

18. Północne: „Shingming Trading Co“, Tientsin.
19. Środkowe: Kurt Gurski, Shanghai, 2 Pekin Road.
20. „ S. J. Dulewski, Shanghai 659, Szechnen road P. O. box 509.

Cypr.

21. G. J. Constantinides, Limassol. P. O. Box 51.

Czechosłowacja.

22. Okr. przem. liberecki: Franz Endler, Reichenberg, Bahnhofstr. 25.
23. „ „ berneński: Ing. Schwarz, Brno, Platni 1.

Danja.

24. Johan Nyebolle „Sveahus“, Kolding.

Estonja.

25. Alfred Peltzer & E. Kracht, Parnu, postkast 51.
26. Konsulat R. P. Tallin.

Egipt.

27. Isaac Stambouli & Co., Cairo, 5 Sh. Souk El-Samak El-Kadim.
28. Elias Gaunage & Fils, Cairo, 7 Rue Beit el Kadi P. O. Box 967.
29. Konsulat R. P., Cairo.
30. Emerich Forhansz, Le Caire, 19 Rue Fahmy, Bab el Louk 19.
31. Herzon & Modern, Cairo.

Finlandja.

22. Arne Lindberg, Abo, Puolalaparken 4 A.

Francja.

33. Północna: Auguste Schellinck, Gand 5 Quai du Strop (Belgique).
34. Alzacja: Jean G. Groskopf & Fils, Mulhouse, 14 rue Jul. Ehrman.
35. Ambasada R. P., Paryż.

Grecja.

36. Konsulat R. P. Ateny — A. Wernicki, delegat Państw. Instytutu Eksportowego.
37. J. G. Zaglakides, Athènes, Rue Gamvetta 14.
38. Société Financière et Technique de Grèce S. A., Athènes, Rue Métropole 10.
39. Stephen G. Collaro, Athènes 7 Klisthenous B. P. 138.
40. Zissimopoulos & Co., Athènes, Piraeusstr. 30.
41. G. Gregoriades Bros., Salonique.
42. Platon Hagimihali & Co., Athènes, Rue Philhellènes 4 A.

Holandja.

43. Konsulat R. P., Amsterdam.
44. Konsulat R. P., Haga.
45. Merrom & La Porte, Amsterdam C. Kaisergracht 973-479 Postbus 59.
46. N. V. Bunge's Handelmaatschappij, Amsterdam C.
47. N. V. Hollandsche Maatschappij, Haag, Koningin Mariaplein 6.
48. Mart Diederik, Amsterdam — West Brederodestraat 79.
49. Plate & von Heide N. V., Amsterdam C, Heerengracht 489
50. S. V. Praag Sigaar, Amsterdam-Oost, Kopernikstr. 67.

Hiszpanja.

51. Abilio Prats, Beltran, Valencia, Gras via marquestuvia 37 Entlo.
52. Ing. A. Hardmeyer, Barcelona, Fontanella 10.

Italia.

53. Prowincja Toscana: Oreste et Dino Massai, Prato-Toscana via Ricasoli 3.
54. Reszta państwa: Giacomo Jucker, Milano, via Mauro Macchi 28.
55. Soc. Anon. Mezzera, Milano, via G. Belinzaghi 3.

Jugosławia.

56. Polsko-Jugosłowiański Komitet Gospodareczy, Beograd.
57. Jugopol, Beograd.
58. Otto Rohn, Beograd.
59. Nikolaus Wirth, Beograd, Hartvigora 8.
60. Izba Polsko-Jugosłowiańska w Warszawie.

Indje Brytyjskie.

61. The Industrial & Agricultural Engineering Co., Bombay, № 9, Forbes Street, Fort.
62. Moolehand Jeyhishandas & Co., Ahmedabad.

Japonja.

63. Poselstwo R. P., Tokio.
64. Polska Izba Handlowa, Charbin.
65. Poselstwo R. P., Charbin.

Jawa.

66. Inż. J. Kierzek, Soekabemi (Jawa).

Łotwa i Litwa.

67. „Etrak” European Trading Comp. Ltd.,
Riga, Peterbazzpicas Laukuma 37.
68. Izba Polsko-Bałtycko-Skandynawska w Warszawie.

Meksyk.

69. Th. Vandenpeereboom, Mexico D. F. I A. Mevida 12.
70. Konsulat R. P., Meksyk.

Norwegja.

71. Hans Claussen, Bergen, Postbox 161.

Palestyna.

72. M. Perlmann, Jerozolima, P. O. B. 27.
73. G. Lubiński, Tel—Aviv, Rechow Haavoda 11.
74. Izba Handlowa Palestyńsko-Polska, Tel—Aviv.
75. Hans Friedländer, Haifa, P. O. B. 761.
76. Izba Polsko-Palestyńska, Warszawa.

Persja.

77. S. Hoschander, Teheran, Avenue Sepah.

Portugalia.

78. Carlos Farinha, Lisboa, Rua des Sapateiros 30,
2 a e 3 a.

Peru.

79. United Trading Agencies, Peru, Lima, Casilla 1661.

Rumunja.

80. Siedmiogród: Ing. Peter Billes, Sibiu, str. Avram
Janku 9.
81. Reszta państwa: „Pax” Soc. Anon, Bucuresti,
str. Luterana 6.
82. Konsulat R. P., Bnkareszt.
83. Izba Polsko-Rumuniska, Warszawa.

Stany Zjedn. Ameryki.

84. A. W. Buhlmann, New-York 551 Fifth Avenue.
85. American-Polish Industriel Bureau, New-York.

Szwajcarja.

86. Fritz Holzach, Textil Ing. Bureau Erlenbach-Zürich,
Seestrasse 99.

Szwecja.

87. Helge Arfvidsson, Norrköping, Klockjutaregatan 12.
88. Clifford & Co. Aktiebolaget, Otterhall—Göteborg.

Turcja.

89. Poselstwo R. P. w Ankarze.
90. Emilio Gueron Istanbul, Birinci Vakif Han.
91. Vincent Gondrand, Izmir (Smirna) B. P. 148.
92. Buszyński, delegat Izby Przem.-Handlowej w Warszawie,
Poselstwo R. P., Ankara.
93. Bernhard Tubini, Istanbul, P. O. B. 1139 Galata-Istanbul.

Węgry.

94. Borgar Zsigmond, Budapest V, Wekerle Sandov utca 13.
95. Izba Polsko-Węgierska w Warszawie.

Dla otrzymania informacji w sprawach wywozowych Wydział Eksportowy P. Z. P. M. zaleca zwracać się bezpośrednio do wyżej wymienionych placówek i firm.

Co się tyczy eksportu maszyn włókienniczych i ich części, to dane w tych sprawach mogą być zasięgnane we wszystkich przytoczonych powyżej placówkach i firmach z wyjątkiem firm oznaczonych № № 2, 5, 7, 10, 11, 16, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 30, 32, 33, 34, 41, 42, 52, 53, 54, 55, 59, 61, 67, 69, 71, 75, 77, 78, 80, 81, 84, 86, 87, 93, 94.

2. Gdynia portem zasadniczym.

W pierwszych dniach czerwca r. b. nastąpiła wydatna zmiana w komunikacji morskiej z Dalekim Wschodem.

Na skutek długotrwałych starań Polskiej Agencji Morskiej Sp. z o. o. (Polish Shipping Agency Ltd.) Konferencja Dalekowschodnia uznała Gdynię jako port zasadniczy (base port) w komunikacji z Dalekim Wschodem.

Oznacza to zrównanie stawek frachtowych z Gdyni na Daleki Wschód ze stawkami z Hamburga, Antwerpji i Rotterdamu i jednocześnie obniżenie ich o sh. 5/—wzgl. 2/6 na tonnie frachtowej.

URLOPY ROBOTNICZE

Instytut Spraw Społecznych podaje w komunikacie informacyjnym Nr. 166 z r. b. następujące uwagi o właściwym wyzyskaniu urlopów robotniczych.

W ubiegłym roku kilka wytwórni państwowych zorganizowało akcję urlopową wśród robotników. Utworzono mianowicie obozy letnie dla robotników i robotnic, w których spędzili oni wolny czas. Koszty tych obozów były minimalne, gdyż za instalowano obozy w namiotach, w lasach państwowych, koszty zaś utrzymania, przy zbiorowym odżywianiu, były niewielkie. Obozy połączone z akcją wychowania fizycznego.

Efekt tej akcji był bardzo korzystny. U robotników—którzy spędzili urlop w obozach, stwierdzono wybitną poprawę stanu zdrowia, a w związku z tem wzmoczoną chęć do pracy i zwiększenie wydajności pracy. W rezultacie in, stytucje, które wysłały swych robotników na urlopy, uzyskały poważne nadwyżki w produkcji, wskutek wzrostu wydajności i jakości pracy.

Z doświadczenia tego wszyscy pracodawcy powinni wyciągnąć odpowiedni wniosek. W krajach zachodnich akcja urlopów robotniczych cieszy się dużą popularnością i prowadzą ją wszystkie większe zakłady przemysłowe.

**ROZWIĄZANIE UMOWY O PRACĘ
Z PRACOWNIKIEM UMYSŁOWYM W OKRESIE
PRÓBNYM**

Poniżej podajemy Orzeczenie Sądu Najwyższego Izby I z dn. 7 lipca 1932 r. Nr. I C. 1013/32.

Przepis p. 1 art. 25 rozp. Prez. Rz. z d. 16. III. 1928 o umowie o pracę pracowników umysłowych ma na celu jedynie zabezpieczenie pracownika od przedwczesnego zwolnienia podczas próby, nie ma natomiast zastosowania, gdy cały okres próby został wyczerpany i pracownik był przygotowany na to, że z końcem okresu pracodawca będzie miał prawo zwolnić go natychmiastowo.

Motywy Sądu.

Słusznie zarzuca pozwana firma w skardze kasacyjnej, iż pogląd Sądu Apelacyjnego, na którym został oparty zaskarżony wyrok, jest błędny i pozostaje w jawnej sprzeczności z brzmieniem art. 5 p. 1 i art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę prac. umysł. z dnia 16. III. 1928 r., które zezwalają na zawieranie umów próbnych z okresem trwania próby, nieprzekraczającym trzech miesięcy; z przytoczonych przepisów wynika, że czas próby w tego rodzaju umowach może trwać 3 miesiące i dopiero po upływie takiego okresu (o ile strony nie umówiły się o krótszy termin)

pozostawienie pracownika nadal mogłoby stworzyć domniemanie, że powstała między stronami umowa na czas nieokreślony;

że w przypadku jest poza sporem, iż powód został przyjęty do pracy z zastrzeżeniem trzymiesięcznej próby, z chwilą więc, gdy kończył się ten okres, pozwana firma miała prawo oświadczyć, że nadal z pracy powoda korzystać nie chce i zwalnia go;

że umowa o pracę na okres próbny jest do pewnego stopnia umową, zawartą pod warunkiem rozwiązującym, przyczem za warunek taki należy uważać oświadczenie pracodawcy, że wynik próby go nie zadowala, i że nie chce pozostawiać nadal w stosunku umownym z pracownikiem, przyjętym na próbę;

że pogląd Sądu, iż umowa na czas nieokreślony powstała już na parę tygodni przed upływem okresu próbnego, pozostaje w sprzeczności z przytoczonymi wyżej przepisami prawnymi i sprowadza się do niczem nieusprawiedliwionego skrócenia czasu próbnego;

że słusznie również zarzuca skarga kasacyjna błędną wykładnię przez Sąd Apelacyjny art. 25 p. 1 rozporządzenia o umowie o pracę, w myśl której pozwana firma obowiązana była w przypadku wypowiedzieć powodowi pracę na 2 tygodnie przed upływem okresu próby; przytoczony przepis rozporządzenia ma na celu jedynie zabezpieczyć pracownika od nieoczekiwanego zwolnienia podczas trwania próby, co mogłoby go narazić na pozostawanie przez pewien czas bez pracy, nie ma natomiast zastosowania, gdy cały okres próby został wyczerpany i pracownik był przygotowany na to, że z końcem tego okresu pracodawca będzie miał prawo zwolnić go natychmiastowo.

H. CEGIELSKI, SPÓŁKA AKCYJNA W POZNANIU W 1934 ROKU.

Ukazało się sprawozdanie Sp. Ak. H. Cegielski w Poznaniu z działalności w roku 1934. Sprawozdanie to podajemy w streszczeniu:

Wynik gospodarczy, osiągnięty za rok 1934, kończy się poważną stratą bilansową, która jest skutkiem przeciągającego się kryzysu. Pierwszą i zasadniczą przyczyną ujemnych rezultatów finansowych roku sprawozdawczego było poważne dalsze zmniejszenie zamówień na parowozy przez Ministerstwo Komunikacji. Zamiast przewidzianej w umowie ilości 150 sztuk parowozów rocznie, otrzymano w r. 1934 zamówienie na 14 sztuk. W tych warunkach nie mogło być mowy o utrzymaniu się przy preliminarzu produkcji 14.760.000 zł na r. 1934 i osiągnięto zaledwie sumę zł 11.496.683.— Drugą przyczyną były niewystarczające ceny za dostawy, które często wykonywano niżej kosztów własnych byle otrzymać zamówienie. Trzecią przyczyną był trwający zastój w rolnictwie, a więc niewyprzedanie zapasu maszyn rolniczych na magazynach oraz konieczność dokonywania znacznych odpisów na kontach odbiorców wobec ich niewypłacalności. Wreszcie czwartą przyczyną był brak gotówki u klientów i żądanie dłuższych kredytów, co zmuszało firmę do zaciągania ze swej strony kredytów na ciężkich warunkach.

Produkcja zakładów była specjalnie słaba w pierwszym półroczu, natomiast w drugim półroczu wpływ zamówień nieco się zwiększył.

W roku sprawozdawczym uruchomiony został pierwszy wagon motorowy, który okazał się bardzo dobry i skłonił Min. Komunikacji do udzielenia dalszych zamówień na wagony tego typu. Dział wagonowy, skutkiem zapotrzebowania wagonów specjalnych dla węzła warszawskiego, został po kilku latach zupełnej nieczynności znowu uruchomiony.

Mimo ogromnych wysiłków nie udało się w roku sprawozdawczym uzyskać żadnego zamówienia na tabor kolejowy zagranicą, wobec ogromnie ostrej konkurencji na rynku międzynarodowym.

Z innych działów bardzo dobrze rozwija się dział narzędziowy, który dzięki wysokiej precyzyjności narzędzi do obróbki metali oraz przyrządów kontrolnych zyskuje coraz

więcej odbiorców. To też chcąc działać ten, rokujący duże widoki, odpowiednio wyposażać, poczyniono poważne inwestycje.

Ogólna suma inwestycji wyniosła w roku sprawozdawczym zł 522.012,96, przyczem objęła również zainstalowanie fabrykacji przyrządów hamulcowych.

Oczywiście przy tak małym zatrudnieniu fabryk obliczonych na wielokrotnie większą produkcję, zwłaszcza taboru kolejowego rezultat finansowy w roku sprawozdawczym musiał wypaść niekorzystnie. Do bardzo poważnego spadku produkcji nie można było odpowiednio dostosować kosztów handlowych i fabrycznych.

Strata bilansowa za rok 1934 w sumie zł: 1 805.02441, została spisana z funduszu rezerwy specjalnej.

ROHN — ZIELIŃSKI, LICENCJA BROWN — BOVERI, S. A. W ROKU 1934.

Ukazało się sprawozdanie za rok 1934, z działalności S. A. Rohn-Zieliński, licencja Brown-Boveri, które przytaczamy w streszczeniu:

Rok sprawozdawczy upłynął dla obu fabryk znajdujących się w Zychlinie i Cieszyńcu pod znakiem wydatnego postępu fabrykacyjnego. Rozszerzono zakres programu wytwórczego oraz zwiększono ilościowo i jakościowo produkcję. Wysokość otrzymanych zamówień wzrosła w porównaniu z 1933 rokiem o 108% w związku z czem Zakłady powiększyły wydatnie zarówno personel urzędniczy jak i robotniczy. Od początku swego istnienia fabryki wykonały 26 500 silników, 2 000 transformatorów oraz 3 100 innych maszyn. Zakłady, rozszerzając dział kontroli technicznej, wybudowały w Zychlinie i Cieszyńcu stacje prób i zainstalowały szereg innych nowoczesnych urządzeń.

W dziale produkcji transformatorów rok sprawozdawczy był rokiem przełomowym. Wykonane lub znajdujące się w wykonaniu jednostki transformatorowe o mocy 4 800 i 6 000 kVA dla napięcia górnego 40 000 V są największemi, jakie były dotąd w Polsce wykonane. W dziale konstrukcji transformatorowych Zakłady stanęły na poziomie firm zachodnio-europejskich.

W dziale silników Zakłady mają również do zanotowania poważne sukcesy, wykonywując w roku sprawozdawczym bardzo skomplikowane napędy.

Poza tem w fabryce w Cieszyńcu uruchomiono własną odlewnię, co umożliwiło otrzymywanie odlewów w ciągu krótkiego okresu czasu.

Obrót w roku sprawozdawczym wyniósł zł 2 713 660,44 podczas gdy w roku poprzednim 1933—zł 1 365 834,83, t. zn., że zwiększył się prawie o 100% przy równoczesnym wzroście kosztów administracji i kosztów handlowych tylko o ok. 55%. Powyższe wyniki działalności osiągnięte w r. 1934 pozwoliły na wyższe odpisy na amortyzację w stosunku do roku 1933, tak że w ciągu dwóch lat od czasu reorganizacji firmy odpisano na amortyzację zł 302 523,32.

Czysty zysk bilansowy za rok sprawozdawczy w sumie zł 5 010,43 przeniesiono na kapitał zapasowy.

W SPRAWIE NORM PASÓW NAPĘDOWYCH

W Polskim Komitecie Normalizacyjnym odbyło się posiedzenie Komisji Skór P. K. N., w skład której wchodzi również przedstawiciel Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych. Na posiedzeniu tem rozpatrywano projekt norm pasów napędowych. Ustalono m. in., że projekt powinien składać się z trzech części, a mianowicie: 1) warunki techniczne; 2) normy pasów napędowych; 3) sposób badania pasów napędowych.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 18. VI. 1935 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminiun	2571	Miedź standard	801
Antymon	1215	Olów miękki	352
Cyna standard	5839	Nikiel	5206
Cynk hutniczy	353	Rtęć	8978
Miedź elektrolityczna	887	Srebro za 1 kg.	114